

ՄԷՏԱՅԸ

ՀԱԳԸԳԷԹ

ՆՈՒՄԵՐՈ 71 ՃՈՒՄԱԱ ԻՐԹԷՍԻ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

23 ՅՈՒՆԻՍԻՐ 1871

Սէտայը Հաղըգէթ հափթատա պիր պէօյիւք վէ եէօլմիյէ նրաքի նուսիտ թէրթիպի իլէնէչը օլունուր , քէպիր վէ սաղիր նուսիտէրի իլէ պէրապէր պիր սէնէլիյի բէշին , Պէյաղ Մէճիտիյէ 7 , Սէթը պլլըղը 4 , իւչ պլլըղը 21 , քէպիր նուսիտէսի 40 վէ սաղիրի 20 փարայա ֆիրուսթ օլունաճաղ : Տաշրաղար իշին բօսթա իւճրէթի զանաժ օլունուր : Ապօնէ իշին Ղալաթատա էրմէնի ֆիլիսէսի սօղաղընտա Ն՝ 19 իլէ մուրաղգամ Միւհէնտիտան մաթպաւարտա Սէտայը Հաղըգէթ օտասընա միւրաճաւթ օլունաճաղ : Իլանաթրի սըրասը իլը տէֆա 60 փարա , իքինճի տէֆա 30 զիւստէ նէչը օլունաճաղարա բաղարլըղ օլունաճաղ :

ՍԻԼԻՅԷ

ՊԻՉ ՔԻՄԻՉ ՍԻՉ ՔԻՄՍԻՆԻՉ

Սէրնամէսի իլէ Սէտայը Հաղըգէթին եաղաղըղ պահաա գարչը Մէճմուայը հալաւտիս զաղէթատը իլէ պիր սաղմաթ թարաֆընտան վէրիլէն ճէվապա գարչը իքինճի ՊԻՉ ՔԻՄՍԻՆԻՉ :

Պիր սէնէտէն պէրու էրմէնի Գաթոլիկի միլլէթինին պիր գըսմընը քէնտիլէրի իլէ պէրապէր Գաթօլիք մէզհէպինտէն թարա իթտիրմէյէ սէպէպ օլուն բահիպլէրին հալլէրի տին վէ զաժիր , ինտաֆ վէ սահիհիք աւարը հէնի , զէեամիլէն գաղլլէրինտէն մահլ օլմայան զէվաթա բանա մալիւմ պիր մատտէ տիր : Միլլէթիմիլին իւզէրի նէ շու հարպ վէ զարպը աղիմէի միւճիպ օլուն իթթիլաֆաթ եէյիլէն Մէճմուանըն եաղաղըղարնտան մալիւմ օլունուր կիպի պին տիւրլիւ գըսաֆէթէ վէ բէնիկէ թէպալի թաղէիր օլունուրտան սօղրա , նիհայէթ մէսէլէնին պիր միւտտէթտէն պէրու Բօմայա վէ Գաթոլիք

իլը մէզհէպինէ գարչը պիր ֆէսատ , վէ պու ֆէսատըն միւճէրէթ իլէվէր սուրուս նամ նիզամնամէյի բուհա նիլէնին ալէյիլինէ գըսամ իթմէքտէն իպարէթ պուլաւնտուրուհա աւըա շէքք վէ շիւպհէ օլունաճաղ : Մէճմուայը օգուլանիպա մալիւմ օլունաղը վէճիլէ , Մէճմուանըն ալէլիւս սուս շու պիր իքի պստան պէրուէն զիստէ ճահա ու զպրէթի վէ էֆքէտարը ֆէսատ աւարը իլէրուրու սու ճիւմլէ ճիհանէ վէ խուսուսա տէվլէթը Սիլիլէյէ էն միւզիրը պիր նիլաճմամէ կիպի կէօթէրէպիլմէք իշին օ տէրէճէ զապթարը լիսանէ գըյամ իթմիլ տիր քի , պէյլէ պիր ֆուրտաթը վէիսիմէյի վէ միւզիլէյի Մէճմուանըն պիր տահա էլտէ իտէպիլէճէյինի մէմուլ իթմէյիլ :

Կիւնէշտէն զիստէ աշիքէար պիր սահիհիք տիր քի աթթըգ մէսէլէ աշըգտան աշըղա Բէվէրուրուս նիզամնամէսինէ գարչը պիր ինթիլալ տըր , վէ Բաբա հաղրէթլէրինին հիւքիւմէթինէ գարչը հիւճմ վէ թուղեան սըր :

Պու հիւճմ օ գատարաւապ սուհիհ տիր քի իսպաթընա եօրուլմուգ տտէթա պիր մէճմուա զաղէթատընըն վար օլունուրու ինքէար իլէմէք տիր :

Իմաի պիլիմ պու իլէրուրու օ հաղգընտա էվլէլ վէ տիրը տէյէճէյիմիլ պաշգա պիր շէյ օլմայըպ շուտուր քի Բաբա հաղրէթլէրի պէյլէ պիր նիզամնամէ վէրէպիլի մի , պիլ տէրիլ վէ տէյէճէյիլ քի հէմ վէրէպիլիլ վէ հէմ տէ պիլիմ իթատա իթմէմիլ վաճիպ միզտէն տիր Սիլ տէրօինիլ քի վէրէմիլ , վէ վէրսէ պիլէ իթտաթ իթմէք պօրճումուգ տէյիլ տիր : Սիլ էյլէ իտէ պու սահիհիլի ինքէար իթտիլէճէ , վէ իթատաթ կէլմէտիլէճէ , վէ պու ինքէար վէ իթատաթարըղը գաթոլիքլիլէ մուղայիր պիր սըֆաթ օլուն , բաբա հաղրէթլէրի տանի սիլին պու սըֆաթընըղը գաթոլիքլիլէ նասէղա վէ գաթոլիքլիլին մուղայիրի օլուն հիլէթէ միւսթէհապ օլմայալ շայան ֆըրգա կէօրմէյէ սէլահիլէթը քէամիլ : Իլէնի պուլունան պիր իլիսի էքրէմը տին վէ մէզհէպ օլունուրճա , սիլէ վէ

ընկնել իրամ իրա արար իւր զէման միւ-
թէպէր տիր :

Իմոյ պիղ քիմ սիղ քիմսինիզ պահ-
սընըն միւթլիքի օլան ապօնաթըն
քէնտի պահսընա էսաա վաղ իլէտիլի
մատտէ , կիւյա պիղ տախի Բէվէր-
սուրուս հազգընտա Բօմայա պիրար
զիւհալ թագտիմ իթմէյէ թէչէպպիւս
իլէմիշ օլտուղուճուղտան պու թէ-
չէպպիւսաթըմըղ քէնտիլէրինին տիւ-
չար օլտուղարը խաթայը աղիմէյի
բուհանիլէյէ թէչէրիք օլմագ իտու-
կինտէն պիղ տախի այնը ճէղայը բու-
հանիլէյէ շայան պիր հալտէ իմիշիզ են :

Պու տէրէճէ սէֆալէթէ բէրս օլ-
մուշ օլան Մէճմուլար պըրագըրըղ ար-
թըգ քէնտի սէֆիլ հալի իլէ միւշէր-
բէֆ օլմայա , անճագ Սէտայը հագը-
դէթին սահիհ սէտաար իլէ ահալիլէ
պիր տէֆա տահա սէսիմիղի եիւքսէ-
թիպ , եալընըղ բէվէրսուրուս հագ-
դընտա շույու պուլան եախօտ Մէճ-
մուանըն շույու պուլտուրտուղու եա-
լանը ճէրհ իտէրիզ , էջլէ իտէ տիլնէ
Մէճմուլա պու խուսուստա պիղիմ
թէչէպպիւսաթըմըղն նէ մագուլէ
պիր թէչէպպիւս օլտուղունու :

Բէվէրսուրուս հագդընտա տէվէ-
թը Ալիյէ նէղտինտէ սէն վէ սէնինքիլէր
օ տէրէճէ խլլանէթ վէ զատտար իւ-
զահաթա ճիւրաթ իթմէ իլէ տէվէթը
Ալիյէյի օ գատար թաճիղ իթտինիզ քի
մէզքիւր նիղամնամէնին պաղը ահ-
քեամընա իղահաթը սահիհէ ճէլպ ի-
լէ սիղիլիլիզահաթը ֆատիտէնիղի թէք-
զիպ իթմէք իւզրէ պիր թէչէպպիւս
իտի , վէ տէյիլէքի սիղին իլէ պիր օ-
լուպ օնու ինքեար իթմէք :

Պիղ պուլունու ապա ինքեար իթմէ-
յիզ , չիւնքի հալա ազգային սինոզ
վագթընտա միլլէթիմիլին միւթէպէ-
րանը թարաֆընտան սինոզա պիրլա-
յիհա թագտիմ օլունարագ պու խու-
սուսու թէղէքքիւր իլէմէլէրի վէ Բօ-
մա ճանիպիլտէն պիր նէթիճէյի թալ-
թիֆիլէյէ հիմմէթ իլէմէլէրի նիլազ
օլունմուշ իտի , նասըլ քի ճիւմէնին
մալիւմիւ տիւր , մէղ քիւր լայիհանըն
թագտիմիլտէն պէրու պիր սէնէ կէչ-

միշ տիր . վէ հալա պիլմէյիլէքի Բօմա
նէ ճէվապ վէրտի . պահա իտէլիմ
քի Բօմա օլայիհամըղ գապու իթմէտի ,
լոքին հանկըմըղ տաի օլտուգ քի պու-
սօն տէֆա շույու պուլան թէչէպպիւ-
սաթըմըղ իլէ տախի սէն վէ սէնինքի-
լէր իլէ հէմէֆքեար վէ աոիվէ իթա-
աթըղ օլմուշ աոտ օլունալըմ : Իշթէ
Մէճմուլա սէնին համագաթ վէ ճէ-
հալէթին հէր վագըթ պու գապիւ-
տէն տիր :

Չիւնքի բուհանի օլուն վէ
ճիւմանի օլուն հէր հիւքիւմէթին
հէր թէպաաթը տէվէթինէ պիր մատ-
տէ իլիւն արղուհալ թագտիմ իլէտի-
յի հալտէ թէպաա ապա միւթթէ-
հիմ օլունալ , վէ հիւ պիր տէվէթ
տախի քէնտի թէպաաթըն թէչէտիպէ
սէզա կէօրմէզ , թագտիմ օլունան
արղուհալըն թէղէքքիւրիւնանէ սօզ-
րա եէնի պիր էմիլ զուհուր իթմ-
ալիքճէ : Իմոյ նէ զաման քի հիւքիւ-
մէթ քէնտինէ թագտիմ օլունան ար-
ղուհալըն ահքեամընը գապուլ իթմէզ ,
վէ արղուհալտան էվիլէ սատր օլու-
նան էմիլին իճրասընը թէնպիհ իտէր ,
վէ թէպաա գարը կէլիլ , իշթէ օլ-
վագըթ հիւքիւմէթ հագգ իլէ թէ-
պաաթըն էմիլինէ իթաաթ իթտիլմէք
թարիլինէ թէչէպպիւս իտէր , իշթէ
բէվէրսուրուս հագգընտա պիղ տէ
թամ պու մէվգիտէ իտիք վէ սիղին
իլէ պիղիմ շու տուր ֆէրքիմիլ քի ,
սիղ միւթէատտիտ արղուհալար իլէ
Բօմայը փէք չօգ մատտէլէրտէ թաճիղ
իթտինիզ , վէ պու էսնատէ նէ Բօմա
հիւքիւմէթին նէ պիղ սիղի ապա գա-
պահաթը կէօրմէտիք : Լաքին նէզա-
ման քի Բօմա սիղի իթաաթա տալէթ
իթտի վէ սիղ իթաաթ իթմէտիլիզ ,
իշթէ պու իթաաթըղըղընըղ հէր-
ձուածողլուգ հիղասընա կէլաի իտէ ,
միւթիլինճէ իլամ վէ իլան օլունտու-
նուղ , պիղ մուախիսարէն Բօմայա պիր
իսթիաա վէ իսթիլհամ թագտիմ իթ-
մէյէ արղիւ իթտիք իտէ , քի պու տա-
խի եինէ սիղին սէպէպիլիլիլ իսթիաա-
մըղըն աոտմը գապուլիլտէ եօգ քի սի-
ղին կիպի քիլիսէյէ աաի օլաճագ իտիք ,
իլլա բէտէրիմիլտէն նիլազըմըղըն գա-

պուլինէ նայիլ օլամտըղըմըղ թագ-
տիլտէ , սիւքիւթ իտիւպ էմրինէ ի-
թաաթըմըղտա տալա պիր զուսուր
իթմէյէճէք իտիք , նասըլ քի հալա օ-
իթաաթտայըղ , վէ իթաաթտա գա-
տիմ տուրաճաղըղ :

Տէվէթը Ալիյէյէ տախի նիլէ ար-
ղուհալար թագտիմ իթտինիզ , լա-
քին մահալա արղուհալ թագտիմ իթ-
մէնիլ իլիւն տէվէթը Ալիյէ սիղի աա-
լա թէչէտիպ իթմէտի :

Տէվէթը Ալիյէյէ պիր իքի արղու-
հալ պիղ տախի թագտիմ իթտիք ,
վէ պիղի տէ թէչէտիպ իթմէտի ,
լոքիննէ զաման քի մուղայիլի ահքեամը
արղուհալ պիր էմր զուհուր իտէր վէ
իթաաթ օլունմուղ , իշթէ օլ վագըթ
տէվէթ իթաաթ վառէթալարընա թէ-
չէպպիւս իտէր :

Իմոյ Մէճմուլա էյէր իլին վէրիլ
իտէնիլ պիր տահա իիւլասա իտէլիմ
քի պիղ քիմիզ սիղ քիմսինիզ վէ էվէ-
լա սիղտէն պաշայայըմ :

1 Սիղ Գապանճէտան Սիւքիտըն
պայրաղը ալթընտա եէնի հիլէթ եէնի
չիլքէթ թէչէքիլ իթմէյէ միւճահիտ
պուլունան պիր ճէմիլէթսինիլ :

2 Պիղ Բօմա քիլիլիլի շէրիֆինին
իթաաթը թամմէսի ալթընտա , վէ
Հասուն էֆէնտի հաղրէթլէրինին ի-
յասէթը բուհանիլէյի շէրիլսի զիլրին-
տէ կէրչէքտէն գաթալիլիլ :

Սիղ տիւչար օլաճաղընըղ հալին նէ
տէրէճէտէ մուխաթարալը վէ գայ-
թագղալան օլտուղունու կէօրմէք
լութֆուհտան պի պէհրէ ֆըրգայի
ճէտիտէ օլտուղունուգ հալտէ , սա-
զա սօլա պագմայարագ իւզէրիմիզէ
տէնտանը խըրս վէ հագարէթ իլէ
հիւճմ իլլէյէն ֆիմէլէրսինիլ : Պիղ պու
խըրս վէ շիտտէթը միւղալիմէնին էօ-
նիւնտէ զուլմ տիտէ օլան ֆիմէլէրիլ :

Սիղ քիլիլիլէր տէրունինտէ շէ-
րան բուհանի ալթըրիմիլին հիւքիւմէ-
թինէ աաի օլմագ էֆքեարը իլէ , իս-
միլի եատ իլլէմէմէք իլին էհլը տիւ-
տարանա միւճիպի հէյճանը աղիմ օ-
լաճագ տէրէճէ նիտալէր աքթ իթտի-
րէն իղտիհամընըղ : Պիղ բուհանի բէի-

սին թէմինտէ պուլունան րահիպ վէ ճէմիւթին միւթէճասիր օլտուղու իշ պու նապէճա հարաքէթինի տիտէյի եաշ իլէ գապուլ իտէմէյէն տինտա րանտանըզ :

Սիդ Լալէյի նամ պարագատա աջը լան պարագաղն ալթընա պիրիքիպ , պիր ճիսմանի նէֆէր բիստէթի թախ թընտա յունուար 25 յայտարարու թիւնու իսմի իլէ մալիւմ եէնի տին եէնի մէզէպ իճատ իտէն ֆըրգատը նըզ , պիր լալէյի պիր բէզալէթտէն տինիմիդի վէ զամիրիմիդի մուհաֆա զա իտէն տինտարանտանըզ :

Սիդ հուգուգ սաջընտան ասըլըպ , միւտտէթը էօմիւրէրինի գալպ պիհուգուլըլըլիլէ իմրար իթաիք տէն սօնրա , ախըր էօմիւրէրինտէ եի նէ ֆիլիսէյի շէրիֆ իլէ խալիսանէ պա րըշանլարը պուտաթան էհը ֆէսատ սընըզ , Պիդ զաթէն իթաաթ էվատ լէրի սընըֆընտան օլտուգտա , քիլի սէի շէրիֆին թալիմաթլարընա մու զայիր զէրէ գատար սէլահիլէթ ի տինմէյէ իսթիրալ իտէն վէ ճէմիւթ թի սիզին էքսիլինիլ զէհիրլի թալի մաթ թօխուլարընտան սալիմ սագ լամայա միւճահիտ պուլունան պիր ահալիլի :

Սիդ տէվլէթին սիւնիլիսիւ վէ է վամիրի ալիլէսի իլէ անճագ զապթ օլուր պիր իթթիհատը իթիլիլիլէ առ հապընտանսընըզ : Պիդ տէվլէթէ հիշ պու մագուլէ թէշէպպիւսաթը շէտի տէյէ թէշէպպիւս իթմէյէ զէրէ գա տար սէպէպիլէթ վէրմէյէն թէպապը սատըգէտէնիլ :

Սիդ հէմ կէճէ հէմ կիւնտիւգ թէրըր խապ վէ րահաթ վէ թիճա րէթ իտէրէք , քիլիսէմիդի վէ խաա թախանէմիդի վէ սայիրէի զապ իթ մէք իշիւն միլէլը սայիրէյի տախիգու վ լէի նագտիլէ իլէ ճէլպ իտէ րէք , քիլիսէլէրիմիդի վէ խաաթա խանէմիդի պաամայա հիւճմ իտէն էշ խաաը ֆէսատ իթթիսատսընըզ : Պիդ պու թարը զատը վէ հագարաթըն թարգիլէսինի նիհայէթ տէվլէթը Սիլ յէնին մէրհամէթ վէ ատալէթինտէն

միւնթագըր օլան պիր հիլէթը շէրի յէիլ :

Սիդ րուհանի հիւթիւմէթին մահ զա միւստատէսի իլէ րուհանի մէմու րիլէթլէրէ գապուլ օլունուպ , օ մէ մուրիլէթլէրին խարիճինտէ հիշ պիր շէյէ միւտախէլէ մէզուլ օլմայան , իլլա էմապլէրի միսիլիւ քէնտիլէրի նին համիլ օլտուղու սըֆաթլարըն հիւսնիւ իլլաթընա մէշըուլ օլմայա ուխտ իտէն րահիպլէրին նիզամըզըր վէ խարապիլէթ վէրանլէրի իւզէրինէ գուրուքլարը պինանըն էնգագը պիր հիլէթսիզինիլ : Սիդ Բաբանըն վէ նուի րալընըն վէ կաթողիկոսուն կոնգուլ լարընը բարչա բարչա իտէն , պագ ալթընտա շընայան , վէ սիւրիւ սիւրիւ Պապը Սիլիլէ կաթողիկոս ալէհիլէ նա հագգ իթթիրալար իլէ շիքէպէթ վէ թաճիլ իթմէյէ կիտէն նամքէօր րա հիպլէրին թէվապիլէրի սինիլ : Սիդ նիհայէթ հէմարգիլէալ հէմկախալայ էալ , հէմ անկանոն վէ իիւլասէյի քէլամ հէրեաիկոս վէ հէրճուաճող վէ բանաղըրէալ իլան օլունան , վէ նէ Լատին նէ կիւրճի նէ Ստորի վէ ֆիլտանի վէ սայիր Գաթօլիք քիլիսէ լէրինէ կիրիւպ իպատէթ իթմէյէ մէ զուլն օլմայան 4 բիսգպուսլար իլէ 45 րահիպլէրին շայիրտլէրի եէսիրլէրի վէ թէվապիլէրիսինիլ : Պիդ հէմ Բա բանըն հէմ կաթողիկոսուն կոնգուլ լարընա րայէթը թամմէմիլ սայէսին տէ կէրչէքտէն գաթօլիք վէ հէր քի լիսէլէրտէ իպատէթիմիլգէ սէլահիլէ թիմիլ օլան հիլէթը մունթագաամայը աթիլէ վէ մէշըուհէ օլտուղումուգէ ճէլտէն , Մէճմուա սէնին քէմայը խըրս վէ զագէպ իլէ թաատաթ իլիտիլին 325,381 վէ 431 վէ սայիր թարիլիլէ րին շիգագ միւլիլիլէրինին սըֆաթը սահիհէսի քէնտի րահիպլէրինիլ իւ զէրինտէ ալանէն վէ սէրահէթէն մէմհուր վէ միւմգի տիր : « Եւ եթէ Եկէղեցւոյ ոչ լուիցէ եղիցի քեզ իւր և զհէթանոսն և զմաքսաւոր :

Պու սահիլիլէրէր տիւնեանըն վէ գաթօլիքլիլին հէր թէրաֆընտա տու յուլմուշ պիթմիլ , վէ ալէմ պունա

խորեաթ օլմուշ իտուկինտէն , եանի շարգտա քիլիսէտէն թարտ օլունմուշ պիր շիգագ ֆըրգատը աահա մէյտա նէ կէլմիլ օլտուղու ճիւմէյի թահա յիւր տէ պըրագմը օլմալ իլէ , Մէճ մուա սէն արթըգ լիսանըն տէյիլմէ լիսին , սանա կէօնտէրիլէն պու կի պի պահալարը գապուլ իթմէմէլիսին վէ հաթթա ահալիլի Սէտայը հագը գէթ իլէ իթաաթա վէ հագգա տա վէթ իլէմէլիսին :

Սէն գաթօլիք մէզէպիլէ վէ ֆա զիլէթինէ գարշը բէք չօգ խաթա իթ տին վէ ահալիլի տախի պու խաթա լարա բէրս իթմէք իշին բէք չօգ պահալար եալտըն վէ միւրատընա տախի աղ չօգ վատըլ օլտուլն , լաքին տահա պու ճէհալէթին կէշմէյէճէք մի տահա աղըն պաշընա կէլմէյէճէք մի Պիլ քէրէ էլինի կէշիլնէ գօ տա շու կէշիրաիլին միւլիլիլիլէ էօմիւր նին սահիֆէլէրինէ կէօղ կէղտիր : Նիլ չէյէտէք հուգուրու մահշէրտէ մէ տուլիլէթ սէրմայէսինի արթըրմայա տէվամ իտէճէքսին : Արթըգ էլ վէրիր միլլէթին մատտի վէ մանէվի հիլ յէ թինի խարապ իթտին , մուամմէր օլ լաքին էլ վէրիր էլ վէրիր , վէ պու նասիհաթըմըզըն հիսապընը հուգուրու րապպիւլ ալէմտէ սէնտէն մաթլուպ իտէրիլ , պարէմ պու տէֆա օլտուն պիլի ութանտըրմա :

Էրմէնի Գաթօլիլի մէսէլէսինէ տա յիր Լա թիւրքիլին եազմը օլտուղու պիր պահաա Էսքըրի նամ զաղէթանըն վէրտիլ ճէվապըն սուրէ , ի թէրճիւ մէսի տիր :

... Միւլէլիլի :

Լա թիւրքի զաղէթասընտա Էրմէ նի Գաթօլիք մէսէլէսի հագգընտա պիր նօթա տէրճ օլունմուշ տուր : Իշ պու պէնտին ահքեամը քեամիլէն թէլպիտանէ վէ եազընը խապաթլար տան իպարէթ պուլունմուշ իտուկին

աէն, պունու թախթը թէպիզ վէ թէզէք քիւրէ պամադ ահալիի վահի իսպաթար գրաթը իլէ շաշըմադ հալինաէն խէլաս իթմէյէ շայան պիւ մատտէ օլտու զունտան նօթայը մէզ քիւրուն միւլէլիֆինէ թէվճիհի քէլամ իտիրիզ:

Սիդ աէրսինիզ քի «հէր քիմ քի պիւր հիւրիւմէթ թէշ քիլ վէ իճրա իտէր հէզա տախի հիւքմ վէ վազ իլէյէ պի. յիւր»:

Շու հէր քի լուղէթինին սըհէթի թէպիզ օլունտուղու «թագարիտէ, պու պապտէ պիզ տախի հէմէֆքեա. րըզ»:

Լաքին իլալէ իտէրսինիզ: «Քիլի. սէնին նզով ք վէ բանադրանքլարը տախիլտէ տիր, վէ հագգանիյէթ հասալէրի իւզէրինէ պինա օլունմա. տըգճա հիւքմիւ ճարի տէյիլ տիր, վէ պու էսատըն տախի միւլէրէտ սըհէթէ մագրուն օլմատը էլլէմ. տիր վէրիլէն ճէզալէրին տախի սըհէթէ. թը հիւքմ վէ ճէրէյանը իշիւն: Պու տէաիքէրիմիզ Գաթօլիք օլանլար ի. շիւն ինքեար գապուլ իթմէզ սա. հիւքիք տիր»:

Բէք ալա էֆէնաի, տամա սիզ պու. րաճըգտա ճիւմլէ Գաթօլիքէր իլէ պաթալ պիւ միւնագըսէտէսինիզ. Հանկը գանուհիտ իտտաա իտէր քի բանադրանքլար սըքֆ տախիլի տիր, վէ նզովքլար տախիլտէ թէէսիթիզ տիր. Նէրէտէ գալըր էյլէ իտէ. քիլիտէ. նին թէտապիրի զապըթէ վէ շէտիտէ հիւքիւմէթի էյէր քի. քէնտի տախ էվլաուլէրինին քիլիտէլէրէ տու իտուլէրի. նի մէն վէ ալահանի խորհուրդլարըն իխթիլաթընտան, քիլիտէճէ տէֆնը ճէնաղէ ալայը շէօհրէթինտէն թա. թիլ իտէմէզ իտէ:

Իշթէ սիզին տախի միւրաճաաթ իթմիշ օլտուղունուղ. Ալիֆոնսու Լիգու. ուրինին քէլամլէրի: Բանադրանք ինսա. նը սըքֆ գալաճէ օլաճագ էյլիքէրտէն մահրում իթմէզ, մէսէլա կարգ գուտ. րէթի վէ բիւթպէսի եւն եւն տնդէր քի. քիլիտէնին գապիլիյէթի մաֆէվ. գինտէ տիր: Լաքին պաղը կէրէք

գալաճէ վէ կէրէ. ալանէ գալիլաէ իճրա օլաճագ շէյլէրիտէ մէն իտէր նիշէ քի տնդէր իլէ բուհանի պիւր թէլիսի վէ իճրա մէյոտանէ կէլի: Մէսէլա, պա. տարագ թագ տիր իթմէմէք, ալահանի խըզմէթէրտէ հագըր պուլունմատու, (պէնէֆիս) թագիր օլունտան վարիտա. թա մալէք օլմամագ. խորհուրդլար թէվ. զի վէ գնապուլ իլլէմէմէք, վէ սայիրէ:

Սիդ տէրսինիզ քի «իշէնմէմիշ գա. պահաթ իշին, ետաօտ զայրը սա. հիւհ պիւր սէպէպ իւզէրինէ հիւքմ. րունտան ճէզա մամուլունպիհ (վա. րէր) տէյիլ տիր: Պէյլէ պիւր ճէ. զա հէմ հիւք տիր, վէ հէմմէ շէրի (օրինաու որ) տէյիլ տիր: Վէ պունու իսպաթ իթմէք իշին Լիգու. րիլէ միւ. րաճաաթ իտէրսինիզ: Ն. 66

Իմոի Լիգու. րիլէն Ն. 66 սահիֆէ. սինի աչար իտէմ իշթէ սիզին գաթիլ. նիլին հիւքմիւնիւ թէմամէն օգու. րում օրաաա, ի պուտուր: «Էսաս. վազ օլունտան գապահաթ սալա մէվ. ճուտ օլմատա, վէ վէրիլէն հիւքմ. տախի քիւլիլէն նահագգ պիլէ օլ. սա, իշթիմալ տիր (հաւանալան) քի. րաճադրանք զամիրտէ (յաւէնի իւզճի) ալը պորճուլ իթմէզ, պու. ճիւմլէ գալթալիզ թիւնտան սա. զընմադ իշին գահիրտէ (յարապին յատէնի) բանադրանքըն հիւքմիւ թու. թմուլմալը վէ իճրա օլմալը, վէ տէվտմ. իտէրսինիզ իճրաաա (ի ֆօրճնալանի) հալէ սէվիլէ գապուլ օլունմալ պիւր գա. յիտէ վէ գանուն տուր, քի բանագ. րանքըն մահա սըհէթի հագգընտա յոտտէ (պարզ) պիւր շիւպհէ զուհուրինալ. որանագրանք մագպուլ (վաւեր) տէյիլ յտիր»:

Վէ պունու տա Լիգու. րիլէն Ն. 68 պէնտինտէն սէյլէրսինիզ:

Անճագ պիզ մէզքիւր 68 պէնտան շու սաթըրլարը օգուրուզ: «Ճիւմլէ Աստու աճարանլար պու պապտէ գա. րոր վէրիլէր քի պու վագաաաա վէ. րիլէն հիւքմ շէրի տիր (վաւեր). շիւքի շիւպհէլի վաւգուլաթլար հիւքիւմէ. թէ եալէր տիրլէր, յէրլէյոթիլէն յու. րաշ է իլաւուն-իլէն րապաւուն:

Սիդէ նաալ կէօրիւնիւր Աստուա. ճարանէֆէնաի. շիւպհէսիզ սիզ իտ. պաթ իէթիւմէք պապինտէ քէք մա. հիւր տէ իլ. ինիզ:

Սիդ քէպալիք տէրսինիզ քի, «քիլիտէ. յապահաթ սըքլարը միւլէզաթ իթմէ. յէ նէ իսթէր նէ տէ գաաուր տըր»:

Էվլէթ: Լաքին նէ զաման քի. քի. իտէ քէնտի էվլաուլէրինտէն պիլիլիզ գապահաթլը սըքաթը իլէ գագէպլէր, էվլաուրն օնա իթաաթ իթմէք վաճի. պէյիլի պիւմէթի տիր, էյէր զամիրինտէ քէնտինէ վէրիլէն ճէզայը հագսըզ եէրտէ վէրիլիլիզ գըսա իտէրտէ մէ. զուն տուր քէնտի տապաւըն թարի. քիմէշրուհէ գալիտէսի իւզրէ իսթի. նաֆ իթմէյէ: Պէյլէ մաթլու. պ իտէր նիգամ, վէ հիւքիւմէթին շարթը, հաթթա շէրան պիւր հաքիմ թէրա. ֆընտան վէրիլէն շէրի պիւր հիւքմէ գարշը վաղը օլան մուխալիֆէթ վէ զըտտիլէթէ հիլէթը պէլէտիլէ տախի թուղէտն նաղարը իլէ սըպար:

(Տէվաֆ)

ՉԱՎԱՅԸ ՄԵՋԻՅԷՐ

Ղադէթ տը Գօրօնէրնն մալիպի Մէզիլէրին թօքա թուլթուլմադը հագ. գընտա աթիլիզգիլը թաֆիլթը պի. տիրմիշ տիր:

Դէկտեմբերին 31 ինտէ տէր մէզ. քիւր մալիպի, նիգամ իւզրէ թօք մալաթլաթընա պաշլանը պէշինճի կիւլլէմիլին էնտաթ Օլունմալընտա շէհր. տախի պաշլաուր թալթուլմա. յա:

Ֆրանսըզ ահալիսի շաշըն ահալի: Փէնտի. րալէլէրին մալաֆագա իթ. մէյէ միւքթէտիր օլմալըպ տնլէրի տախի օլ վագըթ թէլը վէ թէսիլմի. տէր, նիգաման քի հարիք վէ իաքա. պիլէթ իլէ պիւր երգընթը շէքիլէ թա. շ. վիլ օլունլար:

Պիլիմ իշին իտէ (Բրու. ուրալար) պու հալ, ետնի եաղմուր կիպի եաղ. սըրտըղընը կիւլլէլէրտէն շաթըրըն

Թու. Թու. շատորնը, վէ ալէվին քէսպ
ի թտիլի շիտտէ Թինի, վէ Թէէսիլի օ.
լան տէհէ Թիւ. շամթա վէ ինթիլ
նին կէջլէրէ Եօգարը աքս ի թտիլինի
սէյր իւ Թէմաշա ի թմէմիւ ագիւմ մէսէր.
րէթ վէ մահադիլի Թիմիլի միւճիւ
օյու-ր խի : Ալէվ կէջլէրէ չըգար իտի
վէ Թօքճուլարըմիւ պու հալի կէօր.
տիւքէրինտէ ալմէշէ պիր քաթ տա.
հա տէհէ Թ վէքմէք իշին կիւլլէ վէ
գու. մայրալարը տլմէշին Թա օրթաոր.
նա ալմարլար խի :

Սէն Սիւլէմ Եօթմուսուսուն
կէճէսի պիր բօնչ քէտտէսի Լթրաթը.
նա պիլքիմիշ խիլք. Եարը կէճէյէ աօղ.
լու գարտանըմը Եանըմըա կէլիւ
պիլի Թաշրաշա տալէթ իլլէտի : Գաբ.
տանըն միւրատը կէճէ վագթը Թօքա
Թու. Թու. մաքտա օլան շէհրին Թէմա.
շաորնա հազըր պուլտնամըլ իլլէ
մէսուր օլմամըլը արդիւ ի թմէք
իմիշ : Չուերի Թօքճուլարըմիւ քը.
րանդըլարա սէնէլի ճէտիտի Թէպրիք
Խտէճէքէր տիր տէր խի :

Կէճէ զայլ Թէպրաք խի Երտըգ.
լար պիրէր միճէվէրաթ միսալի շաղ.
շաաբաշը Էնվար օլուպ բաշի զէմին
աալի նիղուլ խտէն պէրթ իլլէ գապը
օլարադ քէնտի սօվուգ չարչապը ալ.
Թընտա պէյթու. Թէթ ի թմէքտէ խի :
Էնտալթ օլունան Թօքլարըն բաթ.
լանար ուզադ տան պիր հէյաթիլիւ
սէտա իլլէ աքս խտէր խի : Սաաթ
Եարը կէճէյի հապէր վէրտիքտէ գօ.
մանտան Թէրաթընտան վէրիլին իշա.
րէթ իւղէրինէ օլ Էսնայէ գա.
տար հիւքմ ի թմէքտէ օլան սուռ.
լուգ րէթ օլուպ, Թապէալարըմը
ճէհէննէլ ալմէշինէ Էմապ պիր ա.
Թէշ սպըմայա պաշտար : Չապալը
Մէգլէր : Թարթի օլունամադ պիրի
պիր արգաորնա ալմէշ ալան հանէլէ.
րին Եանմադ : Պիլիմ իշին պու հալի
սէյր ի թմէք Էն ալիմ պիր միսլրէթ
խի : Լարին ալմէշէ զմիւր օլան շէհ.
րին տէրունինտէ վուգլու պուլան օ.
ֆիղանլար օ ֆէրէտալար, օ իւմիտ
քէսիլիլի ֆէրէաղլարը վէ աղլարը
սէսլէրի Թարթի գապուլ ի թմէք :

Պու տէհէ Թիւ. ֆիլան շառթաոր
օն տագիլէտէն սօնրա խիթամ պու.
լուպ, Էօլիւմ իւլ պիր սուտլուգ վա.
գը օլու-ր խի : Հէնիւղ տիւմանլարը
տաղըլմամը օլան Թօքլարըն պաշընտա
Թօքճուլարըմիւ պիր ուղուէն հալարա.
իլլէ վէ Եիւքալէք պիր սէս իլլէ Եաշալ.
Գրու չաղըշըրլար ըար : վէ պու մէ.
սէքրէթ սէտաորնտան սօնրա Թա.
պիլարտա պուլունան հալան վէ
գու. մայրալար Եէնիալէն Եէնի պիր
շիտտէթ իլլէ ալմէշ փիւսիլիւմիլլէ
պաշլարըլար :

Տէհէ Թիւ. վէ զատտար ճէնիլ.
պարպար վէ պէտնամ ճէնիլ : Ալա.
վէրէյիտի տէ սէրիան խիթամ պու.
լուպ. Թէքարըլուպ ի թմիլ օլան ու.
նէյի ճէտիտ հիւրմէթինէ խալըրը նէ.
Թիճէ պուլարըլար : Կէօղլէրիմ Եօնիւն.
տէ վուգու պուլան շու կէճէնին իշ
պու վուգու. Թիլիւր ապա խաթըլմ.
տան չըգարմայաճաղմ :

Թօքլարըմըլին խարապ վէ վէրան
իլլէմիշ օլուլու Մէգլէրէ պու կիւն
կիրտիլ : Երգընթըլար իլլէ տօլմուշ օ.
լան սօղադլարտա պաշգա պիր շէյ
կէօրմէտիլ, իլլա պաղը ֆամիլէտ քի
կէօղլէրիտէն Էնէն Եաշար իլլէ լէհ.
ճէլէրի ըսլանմըլ ըար :

Իշ պու հիքէպէի Բթի Մաքսէյ.
յէղ զաղէթաթ տէրճ ի թալիքտէն սօղ.
լու շու մուլթաաոր միւլթաալը ի.
լալլէ ի թմիլ տիր :

Ալաման գալմընըն պիլիմ շէհրէ.
րիմիլին ալմէշ իլլէ խարապ իլլէ վէրան
օլմամըն սէյր ի թմէլէրինտէ հիսս իլ.
լէ ձիլլէրի մէսէրրէթը աղիմէթրինէ
նէ տէմէլի :

Ալա հալիլ տիր, կիւն կէլէճէք.
քի պուսուն մուգապէլէսի կէօրէճէք.
լէր տիր : Ալամանլար տաշա տէհէ Թ.
լիւսինէ հազըր օլունմար :

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՑԷ

Պէրլին 31 քէտնուի սանի.
իլլէ Բարիլին Թէպիմինէ Էսաա

օլունան արաշըմա բունթօլար : Միւ.
Թարէքէ Էվիլ Էմրտէ Բարիլտէ իճրա
օլունմալ, իւշ կիւն սօնրա տա Էյա.
լէթլէրտէ Դճրա օլունամադ տըր :

Միւլթարէքէյէ տախիլ օլամադ.
հուտուլար շու վէճէ իւղրէ տիր :
Գալմաթ, Օրն վէ Սարթ Էյալէթիլի
Թա Լուարա գատար : Պու Էյալէթ.
լէրին շարգ, վէ չըմալ Թարաթլարըն.
տա օլան քէաթիլի արալի Բա տը Գա.
լէտէն, վէ Նօրտան մաաաթ, Ալաման.
լարըն զլարի Թէսարըլ-ֆունտա գա.
լաճադ տըր :

Գոթաոր վէ Տիւպ, վէ Պէլթօրա
Եաղըն Թիւրա Էյմիլ Թէրինտէ Եէնի.
պիր Թալիմաթ զուհուրինէ գատար.
մուամէլտըլ հարալիլլէ տէվամ օլու.
նամադ տըր :

Գու. վիլլի պահրիլէ տախիլ պու միւ.
Թարէքէյէ տախիլ տիր :

Տէքէքէրին Էնթիլ իւլ լէյլ վէ նիճ.
հար խաթթը քէգալիլ միւլթարէքէ.
հուտուլարտան տախիլինտէ տիր :

Ճէնիլ Եա տէվամը Եա տա սաւը.
հուն պագալըն գարմը վէքէճէք օլան
մուրախաաան մէճիլինին ազալարը.
նըմ մուտուլթըլ ինթիլապիլիսինէ
մուպաշիլի օլունամադ տըր : Բարիլ.
խաթիհ քէամաթը Թէքը պիւհ իլլէ.
յէճէք պիր : 12000 նէֆէր ասաթիլի.
մուտղաթա վէ միլլէթ մուհաթըր.
տաթիլի վէ Ժանաթըլար սիլահլարըն.
Թէքը ի թմէյիլ, ասալիլի հալը ահա.
լիլէ արգաթաթ Պիլիլէճէքէր տիր, վէ
կէգիլիլ Եա տէվամը Եա տա սաւը.
գալարը տաղըլթըլաճադ տըր : Բարիլ.
վէ ճիլար գարիլիլի 15 կիւն զար.
ֆընտա 200 միլլին ֆրանգ վէրիլի ի թմ.
իլլէյէճէք տիր :

Պօրտո 2 շուպ, սաաթ 9 ախաւմ.

Մէարիլի նաղըրը միւսիւ Թիւլ
Սիմֆն վէ մուհաթապը հիւքիւմէթը.
մուվադաթաաորն սըր քէաթիլի Լա.
վէր Թիւ. Ժօն Բարիլ ճանիլինտէն Պօր.
տօյա աղիմէթ իլլէմիլլէր տիր :

Պօրտո շէհրինին պիր պէյլիւք Թէ.
ալթօսունտա ճէսիմ մէճիլի ագա ո.
լունմուշ տուր : Մէճիլի մէղբիւր

սեղամէթը ամսէ իսմինտէ պիր գօմիւ
թէ թէչքիլ խէյիպ . իմբէրաթօրլուգ
զէմանընտա պուլունան սապըգ բրէնս
լէրին մինիսթրօլարըն սէնաթէօրլա
վէ սայիր գաթտիտալարըն մուրախա
տան մէճլիսինէ ազա ինթիսապ օլուն
մամալարընը գարար վէրմիշէր տիր :

Պուրպաքինին օրտուսու Զվիէրի
այէ կէչտի : Կարիպալտինին Գաբէր
այա ավտէթի խլէյէճէյի միւթէվա
թըր տըր :

Պօրտօ 31 քեանուէնի սանի :

Պօրտօտա թէչէքքիւլ օլունան մէճ
լիսին իւք մուամէլաթը վիւքէլա մէճ
լիսինէ պիր բէիս ինթիսապ իթմէք
օլունա , իշ պու վիւքէլա մէճլիսի հիւ
քիւմէթ ոըֆաթընը իպրապ իտէճէք
տիր : Պու անէ տէկին պէշ Գանտիտան
պիրի եանի ժիւլ Ֆալըր Կամպէթթա ,
թիէր , Էրնէսթէքար , վէ Կրէվի բէի
սի վիւքէլա նասպ օլունմասը թախ
մին օլունուր իսէ տէ էքսէրիէթը
արանըն իւք իւչէրին պիրինէ իսա
պէթ իտէճէյի տահա մէմուլ տուր :

Տիւշմէնին թախթը իսթիլաընտա
պուլունան էյալէթլէրին ահալիսի
թըշրինի էվլէլին ախըրընտա վագը
օլան պիր միւթարէքէ էանաընտա .
քէնտիլէրէ կէօսթէրիլէն շէրայիթ
միւճիպինճէ սուրէթը ինթիսապլա
րընա միւպաշիրէթ խլէյէճէքէր զանն
օլունուր :

Շըմալի Ալէմանէա Սէֆարէթի թա
րաֆընտան Լըվաթ Հէրալթա իրսալ
գըլընան թէլէկրաֆնամէ տիր :

Իմբէրաթօր Իմբէրաթօրիչայա :

Պուրպաքինին 80,000 տէն թէճա
վուգ օլան օրտուսու Բօնթարլիլէ
ճիվարընտա Զվիէրայա պազը շէրտիթ
իլէտուխուլ իթմիշ տիր :

Իշթէ Ֆըրանտանըն 4 իւնճիւ օր
աուսու պիղէ մուգավէմէթ իթմէյէ
միւքթէտիր օլամատը :

Լօնտրա 31 քեանուէնի սանի .

Լօրտ Կրանվէլին նամիզաճըղըղը
ճիհէթի իլէ ախնքիւ կիւն գօնֆէ
րա նս տգու օլունմատը :

Լօնտրա 1 շուպաթ .

Թայմըղ զաղէթաթը Պէրլինտէ քի
մուխպիրինին պէյանընա նազարէն Մ .
Պիզմարգ շու աթիտէ քի սուլհու
սալահ շէրայէթինի Մ . Ժիւլ Ֆալըր
թէքլիֆ իթմիշ տիր :

Պէլֆօր վէ Մէյ գալէլէրի իլէ պէ
րապէր Ալզազ վէ Լօրէն այալէթլէրի
նին Ալէմանէայա թէքքի , մուհարէպէ
մասարիֆի պէտիլի օլարապ 10 միլիօն
ֆըրանք վէ Բօնթիշէրի այալէթինին
տախի թէքքի 20 գըթա սէֆայինի
հարպիլէ գաբապլարը : Շէրայէթի մէգ
քիւրէի ժիւլ Ֆալըր ումու մէճլիսէ
իհալէ խլէմիշ տիր :

Վիէննա 2 շպթ . սթ . 9 50 ախշմ .

Պու կիւն Բրէս զաղէթասընըն պիր
պէյանընա նազարէն , Ուլաչ պուլուա
նըն պուլունուղու շու հալը հազը
րէյի միւթէլսիւֆէսի Բրէնն Շարլը
նըն հիւքիւմէթտէ գալապիլէճէյինի
միւշքիլ ատտ էտէր :

Եարընքի կիւն Լօնտրատա գօնֆէ
րանս տէֆա ագտ օլունաճագ տըր :

Ինկիլիզ զաղէթալէրի ֆաթիհ Ալա
մանլարը միւթէտիլանէ հարաքէթտէ
պուլունմալարընը նասիհաթ իտէր :

(Ինկիլիզ հալատիսի)

Լօնտրա 1 շուպ . սթ . 7 սապահ .

Իմբէրաթօր Կիլոմ Բարիղէ իւշ միւ
իօն թային կէօնտէրմիշ տիր :

Լօնտրա 1 շուպաթ

Տիւնքի կիւն գօնֆէրանսըն ագտը
թէլէիլի օլունուպ ագտը մէղքիւր
էօնիւմիւգտէքի ճումաա կիւնիւնէ
գարար վէրիլտի :

Տէր սաատէթտէ պուլունան թայ
մըղ զաղէթասընըն մուխպիրի Ֆրանտա
թարաֆընտան կիտէն մուրախա
գօնֆէրանտա հազըր պուլունմատըգ
ճա , գօնֆէրանսըն գաբանայաճա
ղընը , վէ Զաթը Հաղրէթի թաճաարի
նին գրալ Կիլոմ հաղրէթլէրինին իմբէ
րաթօրլուղունու թէպրիլ խլէմիշ օլ
տուղու նու պէյան խլէմիշ տիր :

ՄԻԻԹ Է ՆԵՎ ԻՅԷ

Կիլիկիա բաթրիլի միւթէվէ ֆա Տինճի
Գրիգոր Պէարոս կաթողիկոսուն Բօմո
քիլիսէսի վէ Բաբա հազրէթլէրինին
գլխաւորութիւնտն հապընտա քէն
տի էլ եալընը իլէ թէլիֆէրէտէսի օ
լան էրմէնիճէ պիր գըթա րէսալէսի
շայանը միւթալաա պիր րէսալէսի
լունտուղունա մէպնի պիր վէսիլէ իլէ
եէտիմիղէ կէչմիշ վէ պիղ տախի պէօ
յիւք նիւսիսէմիգտէ բէյտէրէյ մէգ
քիւր րէսալէնին էրմէնիճէ սուրէթի
նի տէրճ իտէճէյիմիղի նումէրօ 54
նուսիսէմիգ իլէ պէյան իթմիշ իտիք :
Պիմէնիհի թաալա իշ պու նուսիսէ
միգ իլէ մէղքիւր րէսալէնին նէշրինէ
պաշլամը օլտուղունուղ էճիլտէն
ճիւմէնին քէմայը տրգաթ իլէ գը
րաաթ էյլէմէսինի թէմէնի իտէրիլ :

Սէտայը Հազըգէթին 1870 մարտ
4 տէն պէտէն 1871 Բունուար 1 թա
լիլիսինէ գաաար թապ ու նէշր օլու
նան նուսիսէլէրի ճիլտէնմիշ իւշ ա
տէթ սիմ մէճիտիլէյէ ֆիրուխթ օլու
նաճաղը իլան օլունուր :

ՅՈՒՏՈ ՅԻՅԱԹԼԱՐԸ

ՂԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՍԸ

Գարանոր 22 քեանուէնի սանի	46 33
Աչըլոր 23 ֆայըղը ալընմըշ	46 32

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ

ՎԷ ՄԷՍՈՒԼ ՂԱԶԷԹԱ

ՄԻԳԱՅԷԼ ԷՄՍԷԻՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻԻԷԷՆՏԻՍԵԱՆ

ՂԱԼԱԹԱ

ՀԱՅՈՑ ՆԻՆՂԵԹՈՑ ՓՈՂՈՑ ԹԻԻ 19 ԿԵՐԻ ԵԱԿ

չև ՚ի կատարած աշխարհիս, ինչպէս կը վկայէ Դանիէլ բռն-
լով « Յարուսցէ Ստուած յերկնից թագաւորութիւն՝ որ
յաւիտեանս ոչ եղծանիցի » (բ. 44) Վերջապէս կ'ըսուի
կաթողիկէ պատճառաւ իմացման ամենայն ժողովրդոյ նաև
իր թշնամեացը՝ որոնք կաթողիկէ կամ կաթսիկ ըսելով զա-
նի միայն կ'իմանան, ինչպէս կը վկայէ սուրբ Օգոստինոսի
ըսելն « կաթողիկէ անուանի ոչ յիւրոցն եւեթ, այլ և յա-
մենայն թշնամեաց » (Յղ. Ճշմ. կրօնի. գլ. է. և ըն.)

Առաքելական կ'անուանի եկեղեցին նախ՝ զի հիմնեալ է
ի Քրիստոսէ, ինչպէս անոր խօսքերէն յայտնի կ'երևնայ « որ-
պէս առաքեաց զիս Հայր և ես առաքեմ զձեզ » (Յով. Ե. 20)
Երկրորդ՝ կ'ըսուի առաքելական՝ զի առաքելաց ձեռքը տա-
րածեցաւ, ինչպէս կ'ըսէ առաքեալն « Շինեալք ՚ի վերայ
հիման առաքելոցն » Եփ. Բ. 20) Երրորդ՝ կ'ըսուի առաքե-
լական վասն զի նոյն առաքելոցմէ սկսած անընդհատ յա-
ջորդութեամբ առաքելագործ մարդոց, հասած է մինչև ՚ի
մեզ, ասոր համար կ'ըսէ սուրբ Օգոստինոս « ունի զի ՚ի ծոց
եկեղեցւոյ ՚ի նոյն իսկ աթոռոյն առաքելոցն Պետրոսի՝ ու-
րում՝ յանձնեաց Տէրն արածել զոչխարս իւր զկնի յարու-
թեանն իւրոյ, մինչ ցաժմու եպիսկոպոսութիւն յաջորդու-
թեամբ քահանայից » (Թղթ ընդդէմ հիման)։ Եւ դարձեալ
կ'ըսէ « ստիպեմք հաւատալ մի, սուրբ, կաթողիկէ, և նոյնն
առաքելական ստիպմամբ հաւատոյ և պահել (գլ. մի և մեծ
հնազ.)

Գ. Պատուելի ահա այս նշաններովս շիտակ ան-
վըրէպ կրնանք իմանալ, և հասկնալ թէ ո՞րն է ուղղադա-
ւան և ողջամիտ եկեղեցին Քրիստոսի և շատ հեշտ և դիւ-
րին է ստոնցմով որոշել և զատել զկաթողիկէ եկեղեցին
յայլոց ժողովարանաց և եկեղեցեաց, իբր զի նա ինքն կա-
թողիկէ եկեղեցին յայտնի և երևելի է բոլոր գուշակելոյ
ծոյցեայ մարգարէին, զի կ'ըսէ « Եղիցի յաւուրս յետինս
յայտնի լեառն տեառն և տուն Աստուծոյ, և բարձրացի
՚ի վերայ բլրոց, և եկեացեն ՚ի նա ամենայն հեթանոսք, եւ

ՀԱՏՈՒԱԾ Ա.

Նախ հարկաւոր է գիտնալ թէ զի՞նչ է եկեղեցին եւ որոնք են
նշանք ճշմարիտ եկեղեցւոյն Քրիստոսի եւ ապա զի՞նչ հերետիկո-
սութիւնն եւ հերձուածողութիւն։

Նախ քան զամենայն մեծապէս շնորհակալ ենք Պատու-
ուելի վարժապետիդ որ կը խոստովանիս և կը դաւանիս թէ
աշխարհքիս վրայ կայ և մնայ մինչև ցայժմ երևելի ճշմա-
րիտ եկեղեցի Քրիստոսի, և ունի ընդհանուր ժողովքներ
որոնք ի սահմանելն կամ ի բացատրելն զհաւատոյս անսխալ
և անմոլար են, միայն չես ստորագրեր և բացատրեր մաս-
նաւորապէս այն եկեղեցւոյն նշանները, այլ միայն ընդ-
հանրապէս անցնելով կ'ըսես թէ եկեղեցին է « մի, սուրբ
կաթողիկէ և Առաքելական »։ ասոր համար կը հարկաւո-
րինք համառօտիւ մեկնել և բացատրել զատոնք։

Ա. Թէ զի՞նչ իցէ եկեղեցին, ընդհանրապէս կըսահմանի
« Ժողով երևելի Մկրտեալ հոգւոց ընդ նովին իսկ պիտով
Յիսուսի Քրիստոսի յերկնս, և փոխանորդաւ նորին
Քահանայապետիւ Հռովմայ յերկրի. քաղցր կապանօք կա-
պելոց ընդ միմեանս, և միացելոց ի նմին դաւանութեան
հաւատոյ և ի հաղորդութեան նոցին խորհրդոց » և թէ
յատուկ է եկեղեցւոյն լինել ժողով երևելի՝ յայտնի է զի
բոլոր սրբոյն Օգոստինոսի Սաղմոսի ԺԸ. մեկնութենէն՝ ուր
կ'ըսէ « Յարեւու եհար զխորան իւր » այսինքն է զեկեղեցի
իւր հաստատեաց կամ զեւեղեաց յայտնի և ոչ ի ծածուկ »։

Ըսինք մկրտելոց վասն զի չի կրնար մէկ մը մտնել յեկեղեցին
եթէ ոչ է մկրտեալ ինչպէս ըսաց Տէրն « Եթէ որ ոչ ծնցի ի ջրոյ
և ի հոգւոյ՝ ոչ կարէ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ »
(Յովհ. Գ. 5) և թէ « ի նմին դաւանութեան հաւատոյ
և ի հաղորդութեան խորհրդոց » իբր զի ինչպէս եկեղեց.

ւոյն այն անգամներն իսն գլխաւ տղանքն Յիսուսի Քրիստոսի ներքեւ, ասանկ ալ պարտական են անոր երկրպագութիւն մատուցանել մի և նոյն դաւանութեամբ հաւատոյ, հաղորդութեամբ մի և նոյն լիցքհրդոյ: Վերջապէս «կա պէրոց բնդ միմեանս» վասն զի բաւական չէ սոսկ ժողովիլը որ կ'ըսուի եկեղեցի և բաղնաթիւն, այլ և հարկաւոր է մի հաղորդութիւն մը ընդ միմեանս ջերմեռանդ խընդըրուածովք և եւանդնոս գործովք աստուածային սիրոյ որով կը յայտնի և կը ճշմարտի կատարելապէս հաղորդութիւն սրբոյ, և թէ ինչ պէտք է հայցել և խնդրել յԱստուծոյ այդ ժողովքին մէջ կ'որոշէ Մեծն Խորով ըսելով խնդիր մեծ է և կարեւոր հայցել մնալ հաւատացելոյն յուղիղ հաւատոս, և մարդեցոյն ի հերձուածս դարձ խընդրել, և միաբանիլ յուղիղ հաւատոս, և ի ճշմարտութեան նքն հաքատալի միաբանութեամբ՝ գթայցով ի գինս արեան իւրոյ, ոչ թողցէ իտպաւ կորնչել, մէջս ի նոյն կանխելու զիդ հաւատով, զի տռանց ուղիղ հաւատոյ, և առաքինութեան անընդունակ է պաշտօնն (Թմկ. եր. 84) ճիմիկ գտնիք եկեղեցւոյ նշաններուն:

Բ, Մասնաւոր և յատուկ նշանք որք ճշտիւ կըցըցնեն և կը նկարագրեն զեկեղեցի Քրիստոսի, զորս և վերագոյն յիշեցնիք են առ չորսը՝ մի, սուրբ, կաթողիկէ, և առաքելական: Պայտ քաջմանեց ի Պոլսոյ Ա. Ժողովք, և առաջագրեց ամենայն հաւատացելոց հաւատար և յամենայն եկեղեցիս կը պաշտի միշտ բոլրք պատարագին վեջ Նախ՝ եկեղեցւոյ միութիւնը սուրբ գրոց շատ վկայութեանցմէ յայտնի է, կ'ըսէ երգ երգոցն «մի է աղաւնի իմ» այս բան ընդ սրբոյն Օգոստինոս կը հայի ի միութիւն եկեղեցւոյ, վասն զի կ'ըսէ «եղբարք իմ զինչ յայտնագոյն բան զայս՝ աղանւոյն միութիւնն ի լեզուս ազգաց միաբանութիւնն... ապա սիրելիք ցուցանել պարտ է Հոգւոյն սրբոյ, երեւցուցիչ միութեան, եթէ ոչ աղաւնեաւ, ոչ յանգիման լինէր խաղաղաքէր եկեղեցի, մի է աղաւնի իմ ճիւղձեալ «մի է

դու իմն» (Յովհ. ե.) «մի մարմին» (Եփ. գ.) «մի մարմին բաղաւմբ» մի է առնն Աստուծոյ, ոչ որ վրկի եթէ ոչ կայցէ յեկեղեցւոյն (Կիպր. կա.) յայտնամենայն յայտնի է թէ մի է եկեղեցին Քրիստոսի. նախ՝ միութեամբ սկզբան այոյնքն է Աստուծոյ, որ կոչեց, միութեամբ Քրիստոսի, որ զանի հիմնեց:

Երկրորդ՝ միութեամբ գլխոյ սր է նոյն ինքն Քրիստոս: Երրորդ՝ միութեամբ հաղորդութեան: Չորրորդ՝ միութեամբ հաւատոց, Հինգերորդ՝ միութեամբ վիճորդնէրու որք կ'առաջնորդեն ի յա ի տեղական կեանս: Վեցերորդ հուսկ յետոյ միութեամբ պատարագի և վարդապետութեան:

Երկրորդ նշան ճշմարիտ եկեղեցւոյն է Սրբութիւնը՝ որ կը հաստատուի վկայութեամբ սուրբ գրոց յայտնի կ'երևի սրբոյն Պոլսի խօսքերէն Հռովմայեցւոյ թղթոյն մէջ՝ ոքի կ'ըսէ «ամենեցուն սրոց ի Հռովմ էք... կոչելոց սրբոց (Ա. 7) և դարձեալ թէ «Քրիստոս սիրեաց զեկեղեցի և զանձն իւր մասնեաց վասն նորա, զի զնա սրբեցէ սրբութեամբ ուաղանին բանիւ (Եփ. ե. 25) և ևզ «Յիսուս զի սրբեցէ իւրով արեամբ զժողովուրդն, որպարոյ դրանս չարչարեցաւ» (Եբր. ժգ. 12): Արդ՝ տեսնենք ինչ կըցըցնեն բառքս «կաթողիկէ և առաքելական» որք են երկու մնացեալ նշանք ճշմարիտ եկեղեցւոյն:

Կաթողիկէ ըսելն ընդհանրական ըսել է, և եկեղեցին Քրիստոսի կ'ըսուի կաթողիկէ նախ՝ պատճառաւ տեղւոյն, վասն զի տարածեալ է ընդ ամենայն աշխարհ «ընդ ամենայն երկիր եւ բարբառ նոցա» (Մով. ժբ.) «երթաց յաշխարհ ամենայն» (Մարկ. ժգ. 15) երկրորդ՝ կ'ըսուի կաթողիկէ պատճառաւ անձանց, վասն զի կոչէ և սիրով կ'ընդունի զմարդիկ յամենայն ազգէ՝ վիճակէ՝ և հանգամանաց «Բարոյցքք զաւետարանն պմենայն արարածոց» (Մատ. անդ. 1) երրորդ՝ կ'ըսուի կաթողիկէ պատճառաւ ժամանակի, վասն զի սկսաւ և եղև ի սկզբանէ աշխարհի. և տեւ պիտի մնա